

Ketä erilaista kohtaan sinulla on ennakkoluuloja?

Erilaisuus määritellään usein siten, ettei toinen ihminen ole samanlainen kuin minä itse olen. Tälle toiselle ihmiselle minä puolestani olen erilainen, ja onkin itsestään selvää, ettemme voi olla keskenämme täsmälleen samanlaisia, vaan olemme kumpikin – ja me kaikki – erilaisia ja ainutlaatuisia.

Erilaisuus on moninaisuutta, jossa ihmisillä on eri iän ja sukupuolen lisäksi erilaisia etnisiä taustoja, erilaisia seksuaalisia suuntautumisia, erilaisia arvoja ja asenteita, erilaisia uskomuksia, näkökulmia ja tapoja sekä erilaisia tietoja, kykyjä ja elämäkokemuksia. A-kiltatoiminnassa mukana olevilla päihdetoipujilla on yksi keskenään samanlainen elämäkokemus: kokemus päihdeongelmasta ja siitä toipumisesta.

Miksi sitten A-kiltatoiminnan vuositeemaksi valikoitui tänä vuonna ”Samankaltaiset, erilaiset toipujat”? Siksi, ettei toisen erilaisuutta kuitenkaan aina ole niin helppo hyväksyä tai edes ymmärtää, ja siksi, että erilaisuuden hyväksymisestä on vielä matkaa erilaisuuden ymmärtämiseen rikkautena. Usein erilaisuus synnyttääkin vain ennakkoluuloja tai jopa torjuntaa. – Asiaa on siis syytä pohtia, ja näin olemme muun muassa A-kiltojen aluetapaamisissa tehneetkin.

”Kaikki juopot ovat...”

On hyvä pysähtyä miettimään, ketä tai mitä kohtaan minulla itselläni on ennakkoluuloja. Uskallan nimittäin väittää, että meillä kaikilla niitä on. Ennakkoluulot ovat usein oletuksia, joita teemme ilman tarkempaa tietoa kyseisestä asiasta tai ihmisestä. Usein ennakkoluulomme ovat kielteisiä ja yleistäviä: ”Päihdeongelmaiset ovat epäsiistejä, aggressiivisia ja pelottavia.” Tai: ”Kaikki juopot ovat selkärangattomia, öriseviä laitapuolenkulkijoita ja asunnottomia reppanoita.”

Ennakkoluulot johtuvat tietämättömyyden lisäksi usein myös peloista ja epäluulosta. Toisen erilaisuus koetaan uhkana omalle itsellemme. Ja kun emme tiedä, otaksumme, arvailemme ja yleistämme. Mutta mitä ennakkoluuloja päihdetoipujalla voi olla toista päihdetoipujaa kohtaan?

Niin, mitä ennakkoluuloja A-kiltalaisilla voi olla?

Olemme käsitelleet A-kiltalaisten kanssa vuositeemaamme erilaisten vähemmistöihin kuuluvien, keksittyjen tapausesimerkkien avulla. Maahanmuuttajataustainen, vammainen, rikostaustainen ja homoseksuaali päihdetoipuja sekä ex-narkomaani olivat esimerkkejämme ja pohdimme, voivatko he olla mukana A-kiltatoiminnassa. Hyväksyykö maahanmuuttaja suomalaisen kulttuurin ja elämäntavan? Osaako hän riittävästi kieltämme? Arvostaako hän naisia? Entä jos vammainen saa jonkun sairaskohtauksen A-killassa ollessaan? Uusiiko rikollinen rikoksensa vaikkapa varastamalla A-killan rahat? Voiko häneen ikinä luottaa? Voiko hetero A-kiltalainen saunoa ”turvallisesti” homon kanssa? Yrittääkö joku homo sitten iskeä minut, heteron? Onko korvaushoitolainen ihan aineissaan ja täysin arvaamaton? Tuoko ex-narkkari rikollisuuden mukanaan A-kiltaan? Muun muassa tällaisia asioita nousi puheeksi.

Näiden pohdintojen ja vilkkaan keskustelun lopputulemana kuitenkin oli, että kaikki päihdetoipujat, päihdeongelmaiset ja heidän läheisensä ovat tervetulleita A-kiltaan, jos he noudattavat [A-kiltatoiminnan arvoja](#) ja kyseisen A-killan sääntöjä. Yksi ehdoton vaatimus on – nimittäin, että tulija on selvin päin. Käyttäytyminen siis ratkaisee, eivät ihmisen ominaisuudet.

Entä suvaitaanko A-killassa toipumista muualla kuin A-killassa? Hyväksytäänkö ammattiapua? Entäpä siedetäänkö sitä, että joku on raitistunut ihan omin voimin? Vastaus on ”kyllä” kaikkiin edellä esitettyihin kysymyksiin. A-kiltalaiset arvostavat sekä puheissaan että teoissaan ammattiapua ja tukeutuvat ja ovat tukeutuneet siihen usein myös itse. Samoin raitistuminen itse tai toipuminen muualla kuin A-killassa on hyväksyttävää. ”Sekakäyttö on toipumisessa sallittavaa ja jopa suotavaa”, olen kuullut monenkin A-kiltalaisen sanovan, ja sillä tarkoitetaan nimenomaan sitä, että A-killan lisäksi voi ja saa käydä myös muissa vertaistukiryhmissä ja tarvitsemassaan päihdehoidossa. Tärkeintä on, ettei kukaan apua ja tukea haluava jää ongelmansa kanssa yksin.

Tarvitaan tietoa ja kykyä nähdä yhtäläisyyksiä

Erilaisuuskeskusteluissa heräsi kuitenkin selkeästi tarve saada lisää tietoa vaikkapa huumetoipumisesta ja maahanmuuttajista. Yhteinen, avoin keskustelu A-killoissa ja A-Kiltojen Liitto ry:n tapahtumissa jatkossakin voi vastata tähän tarpeeseen. Myös jokainen itse voi ottaa asioista selvää, eikä tällöin kannata tyytyä pelkästään ”googlettamaan”. Hyvä vaihtoehto on rohkeasti kohdata erilaisia ihmisiä ja tutustua heihin elävässä elämässä.

A-kiltalaiset ovat – syystäkin – ylpeitä omasta toipumiskulttuuristaan, jolla tarkoitetaan A-kiltatoiminnassa omaksuttua päihdeettömyyttä tukevaa elämäntapaa. Suhteessa erilaisuuteen A-killan hyvä toipumiskulttuuri tarkoittaa uteliasta, avointa, tasa-arvoista ja kunnioittavaa asennetta. Lisäksi hyvässä A-killan toipumiskulttuurissa tarvitaan tietoa sekä omasta että toisen kulttuurista. Tarvitaan myös empatiakykyä, kuuntelutaitoa, rohkeutta kysyä ja uskallusta sietää epävarmuutta.

Ja tärkeimpänä kaikista: tarvitaan kykyä nähdä yhtäläisyyksiä erojen sijaan. Koko A-kiltatoiminta rakentuu vertaisuuden kokemiselle – sille, että yhtäläisyyksiä osataan nähdä. A-kiltalaiset päihdetoipujat kokevat olevansa enemmän samanlaisia kuin erilaisia, ja samalla jokainen saa olla erilainen, ainutlaatuinen.

Ja silti, kun maailma koko ajan muuttuu, on A-killoissa hyvä välillä pohtia, ketä kohtaan minulla on ennakkoluuloja. Mitä voin ja aion sille tehdä?

Teksti:

Kirsi Mäki

järjestökoordinaattori

A-Kiltojen Liitto ry